

Fryslân als bloeiende gemeenschap

Waar
iedereen
mee kan doen
én verder kan
groeien

Meerjarenplan
2025-2028

FERS

Vrijheid, welvaart en de ontplooiing van de samenleving en individuen zijn fundamentele menselijke waarden. Deze kunnen alleen worden gerealiseerd door goed geïnformeerde burgers, die in staat zijn hun democratische rechten uit te oefenen en een actieve rol te spelen in de samenleving. Of mensen constructief kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven en kunnen bijdragen aan het vormgeven van de democratie is afhankelijk van de vrije en onbeperkte toegang die ze hebben tot onderwijs, informatie, wetenschap en cultuur.

De openbare bibliotheek, de plaatselijke toegangspoort tot kennis, is een basisvoorwaarde om een leven lang te kunnen leren, onafhankelijke besluiten te kunnen vormen en individuen en maatschappelijke groeperingen zich cultureel te kunnen laten ontwikkelen. [...] Bibliotheken zijn gemeenschapsmakers, die door effectief luisteren weten wat de lokale behoeften zijn en diensten ontwikkelen die daarbij aansluiten. Hiermee dragen ze bij aan sterke gemeenschappen en aan de brede welvaart van de inwoners.

- IFLA-UNESCO Public Library Manifesto -

Wij zijn Fers! ...en daar zijn we trots op.

Samen met de Friese bibliotheken en onze partners werken we dag in dag uit en langjarig aan de beste versie van Fryslân waar iedereen mee kan doen en verder kan groeien. Dát is waar we met Fers voor staan en elke dag met ongeveer 50 mensen vol energie en betrokkenheid aan werken.

Dat doen we door te werken aan onze vijf maatschappelijke opgaven. Opgaven rondom taal, (digitaal) burgerschap, leven lang ontwikkelen, versterken gemeenschappen en Fries en meertaligheid. En dat doen we niet alleen, maar samen. Als onderdeel van het Fries Bibliotheken Netwerk, het Friese netwerk en landelijke en internationale netwerken. Vanuit de overtuiging dat grote maatschappelijke opgaven alleen samen kunnen worden verder gebracht.

Vanuit Fers doen we dit als **vernieuwer, netwerker** en **ondersteuner**. We dragen zorg voor een toekomstgericht en toekomstbestendig (bibliotheek)netwerk dat door samen te werken hun impact vergroot op de Friese samenleving. Samen dragen we bij aan een sterke, veerkrachtige en weerbare gemeenschap. Als Fers zijn we eigenzinnig en doen het op de Fers manier; met plezier, visie en impact. We brengen en blijven in beweging, we zijn betrokken en maken het verschil. We doen dit als vernieuwer met de realisatie van de Friese netwerkagenda, als netwerker met het bouwen, verbinden en verstevigen van netwerken en coalities en het delen en ontwikkelen van kennis en deskundigheid en als ondersteuner door te ontzorgen op het gebied van ICT, logistiek, HRM en financiën. Ondersteuning leveren we ook aan culturele en maatschappelijke organisaties, zodat onze partners kunnen doen waar ze goed in zijn: impact maken op de samenleving.

Terugkijken én vooruitkijken

Vier jaar geleden hebben we in de aanloop naar de nieuwe beleidsperiode samen met Provincie Fryslân, de Friese bibliotheken en Friese partners bepaald op welke vijf opgaven we ons inzetten. Ook voor de komende beleidsperiode blijven deze onverminderd relevant en bouwen we door.

Trots zijn we op wat we de afgelopen jaren hebben bereikt: de stevige plek van de Friese netwerkagenda binnen het Fries Bibliotheken Netwerk waarbij we samen bouwen aan de mooiste versie van Fryslân. Op de ontwikkeling die wij als organisatie hebben doorgemaakt als aanjager en verbinder van coalities en samenwerkingsverbanden, de kwaliteitsslag die we als serviceorganisatie hebben gemaakt en de stevige positie die de Bibliotheek inmiddels heeft in de samenleving gesteund door een nieuwe bibliotheekwet op komst, de zorgplicht en een breed gedragen bibliotheekconvenant.

De komende vier jaar zien we onze rol als netwerker en verbinder van coalities verder groeien waarin we samenwerken aan de opgaven van nu en de toekomst. Daarvoor bouwen we rondom de verschillende opgaven aan een duurzame netwerkinfrastructuur in Fryslân die met elkaar ontwikkelt en een antwoord biedt op uitdagingen die we alleen niet kunnen oplossen. Ook willen we ons verder ontwikkelen in gemeenschapsgericht en participatief werken waarbij we samen met de doelgroep werken aan oplossingen voor uitdagingen in de samenleving. Daarnaast zien we ruimte en vraag om door te groeien naar een volwaardig Shared Serviceorganisatie Fryslân voor bibliotheken en onze Friese partners.

Wij stropen de mouwen met plezier weer op!

Namens alle collega's van Fers,

Sandra van Gaalen, directeur- bestuurder Fers
Barbra Bloemink, manager kennis- en innovatiecentrum
Neeltje de Boer, manager serviceorganisatie
Hilly van der Molen, bestuursadviseur

Inhoudsopgave

1. Ferse blik op de samenleving 9

2. Ferse blik op de toekomst van de bibliotheek 15

3. Waar we de komende jaren in Fryslân aan werken 21

4. De focus van Fers in 2025-2028 23

Partners Fers 33

Bronnen 36

Bijlagen

Meerjarenbegroting 38

Organogram Fers 40

Het netwerk van Friese Bibliotheken 42

Ferse blik op de samenleving

Fers wil -samen met haar partners- impact maken op de samenleving. Bouwen aan de mooiste versie van Fryslân door inwoners van Fryslân vaardiger en weerbaarder te maken, zodat ze volwaardig kunnen meedoen aan de samenleving en verder kunnen groeien. Hoe we dat het beste kunnen doen wordt mede bepaald door de samenleving zelf. Daarom heeft Fers haar antenne altijd uitstaan om belangrijke trends en ontwikkelingen op te vangen uit de samenleving. Zodat we daarop in kunnen spelen, kunnen aanscherpen én vooruitzien. In dit hoofdstuk: wat wij zien in de samenleving dat van belang is voor de komende beleidsperiode.

De 'Transition Twenties': tijden van grote veranderingen

We leven in een tijd van grote veranderingen. Dit tijdperk zou later wel eens de transition twenties¹ kunnen worden genoemd. Veel dingen veranderen snel, zoals technologie (kunstmatige intelligentie, automatisering en sociale media), het klimaat en ook demografische veranderingen zoals de samenstelling van de bevolking door vergrijzing en migratie². Veranderingen die impact hebben op 'hoe we alles deden en gewend zijn' waardoor we ons steeds moeten (kunnen) aanpassen.

Veranderingen brengen vaak onzekerheden en (economische en sociale) verliezen met zich mee³. Mensen die deze verliezen ervaren, kunnen weerstand ontwikkelen tegen de veranderingen en zich hierdoor aangetrokken voelen tot populistische retoriek. Nederland is de laatste jaren steeds meer gepolariseerd. Sociale media versterken deze verdeeldheid door mensen in bubbels te plaatsen waar ze alleen gelijkgestemden horen.⁴

De impact van structurele ongelijkheid op de Friese samenleving

Een onderzoek uit 2023 van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) laat zien dat er in Nederland structurele ongelijkheid is.⁵ Hierbij werd niet alleen gekeken naar opleiding of inkomen, maar ook naar de ‘hulpbronnen’ die iemand tot zijn beschikking heeft, zoals leefstijl, vaardigheden, netwerk, gezondheid en zelfbeeld. Uit het onderzoek blijkt dat 16,3% van de Nederlanders achterstand heeft op deze gebieden, terwijl 19,9% juist een voorspong heeft. Dit zorgt voor ongelijkheid tussen mensen die wel of niet beschikken over de (digitale) vaardigheden en mogelijkheden om zich aan te passen aan verandering en mee te kunnen (blijven) doen aan de samenleving.

In Fryslân heeft 11% een voorsprong op deze gebieden en 17% een achterstand, blijkt uit een spin-off onderzoek van Planbureau Fryslân.⁶ Uit het onderzoek blijkt ook dat ondanks aanzienlijke verschillen in geld de verschillen in beschikbare hulpmiddelen in Fryslân relatief klein zijn. Dit betekent dat verschillende groepen mensen andere, maar niet persé minder hulpmiddelen tot hun beschikking hebben bij dezelfde uitdagingen. Er is wel een duidelijke tweedeling zichtbaar. De bovenste laag (53%) is relatief tevreden over hun leven, plaatsen zichzelf hoog op de maatschappelijke ladder, hebben veel vertrouwen in anderen, ervaren weinig wrijving tussen sociale groepen en zijn positief over de toekomst van de provincie. De maatschappelijke onderlaag (47%) is minder tevreden over hun leven, plaatsen zichzelf lager op de maatschappelijke ladder, hebben minder vertrouwen in anderen en de ontwikkeling van Fryslân en ervaren meer wrijving tussen sociale groepen. De groep met het minste geld, maar ook (verreweg) de minste andere hulpbronnen is het

zogenaamde precariaat. Het gaat om 17% van de Friese bevolking, een relatief oudere groep (bijna 80 procent van het precariaat is ouder dan 50, en de helft ouder dan 65) en in de meerderheid (ruim 60%) vrouw.

Laaggeletterdheid en digitale vaardigheden in Fryslân

Voor veel mensen in Fryslân is kunnen lezen en schrijven niet vanzelfsprekend en is het probleem groter dan in de meeste andere provincies. In Fryslân heeft ongeveer 1 op de 7 volwassen inwoners moeite met lezen en schrijven. Daarnaast verlaat 1 op de 3 jongeren onvoldoende leesvaardig de middelbare school. Jongeren hebben relatief minder plezier in lezen en lezen minder vaak dan hun leeftijdsgenoten in andere landen. Uit onderzoek van Planbureau Fryslân blijkt daarnaast dat de digitale vaardigheden onder de Friese bevolking achterblijven. Met name oudere inwoners, lage inkomensgroepen en mensen met lager opleidingsniveau ontbreekt het aan de kennis en vaardigheden en hebben moeite met het gebruik van digitale technologieën. Dit belemmert hun toegang tot essentiële (overheids)diensten en informatie, zoals het begrijpen van gezondheidsinformatie, het gebruik van DigiD en internetbankieren en het kunnen onderscheiden van betrouwbare en veilige bronnen. De combinatie van laaggeletterdheid en lage digitale vaardigheden maakt het voor een groeiend aantal Friezen extra moeilijk om volwaardig mee te doen in de samenleving.

Brede welvaart

Fryslân is pionier en scoort vaak hoog op het gebied van Brede Welvaart.^{7/8}

Er wordt in Fryslân al langer niet alleen gekeken naar economische groei, maar ook naar kwaliteit van leven, zoals welzijn, gezondheid, milieu en sociale samenhang. Fryslân scoort meestal hoger dan gemiddeld op sociale aspecten, maar er is op een aantal sociale indicatoren een dalende trend te zien.⁹

Meer mensen voelen zich eenzaam en minder mensen doen vrijwilligerswerk. De ervaren gezondheid is met 9% gedaald, vooral bij praktisch opgeleiden en jongvolwassenen. De mate waarop vrijwilligers actief zijn is een belangrijke indicator van de sociale samenhang in een samenleving. Gezondheidsproblemen gaan vaak samen met armoede, schulden, eenzaamheid en stress. Het aantal mensen dat zich eenzaam voelt is met 6% gestegen (tegen 2% in Nederland). Bijna de helft van de inwoners voelde zich eenzaam, vooral jongeren van 18-34 jaar en mensen van 75 jaar en ouder. Bij jongeren van 18-34 jaar is het percentage dat veel stress ervaart gestegen van 24 naar 29 procent. Het SCP stelt dat afnemende (mentale) gezondheid en toenemende eenzaamheid indicatoren zijn die het hoge geluksniveau van Nederland bedreigen.¹⁰

De impact van een (digitale) kloof op democratie en vertrouwen

Ongelijkheid tussen mensen die wel of niet beschikken over (digitale) vaardigheden en mogelijkheden om mee te doen en om te gaan met veranderingen hebben volgens het SCP minder kans om sociaal en economisch op te klimmen, minder toegang tot goed onderwijs, hebben vaak een slechtere gezondheid en lagere levensverwachting. Ook kunnen ze door een (digitale) kloof beperkter deelnemen aan de moderne samenleving en economie, hebben ze minder kans op de arbeidsmarkt, meer kans om in armoede te leven en kunnen minder goed deelnemen aan de democratie. Mensen aan ‘de onderkant’ stemmen minder vaak en hebben minder vertrouwen in anderen, de politiek en de overheid.

Volgens de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) ervaren grote groepen burgers, bijvoorbeeld jongeren en huishoudens tot en met lage middeninkomens, onzekerheid en een gebrek aan grip op hun leven. Wanneer zij geconfronteerd worden met onzekerheid en niet het gevoel hebben dat ze grip hebben op hun situatie, kan dat hun gezondheid aantasten en hun levenstevredenheid aanmerkelijk verminderen. Ook kan dit een bron zijn van maatschappelijk onbehagen. Ook kan een gebrek aan grip dat iemand ervaart, samenhangen met wereldbeelden en overtuigingen die niet bevorderlijk zijn voor de democratische rechtsstaat.¹¹

Grip

Grip betekent volgens de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) dat mensen door hun eigen acties hun doelen kunnen bereiken en problemen kunnen voorkomen. Dit vraagt om vaardigheden, middelen en rechten (hulpbronnen) die ervoor zorgen dat iemand kan omgaan met de onzekerheid van de wereld. Zoals je verder kunnen ontwikkelen, geld, kennis en vaardigheden, zorg, toegang tot onderwijs, een sociaal netwerk en de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op je omgeving.

De WRR benadrukt in het in november 2023 verschenen rapport 'Grip'. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle' dat het belangrijk is om de grip van mensen op hun leven te vergroten. Alleen wanneer burgers voldoende grip op het leven ervaren, kunnen zij omgaan met een zekere mate van onzekerheid. De overheid moet volgens de WRR niet alleen zorgen voor zekerheid, maar ook actief de grip van burgers versterken, zowel direct (door hun controle te vergroten), indirect (via ondersteuning door anderen of instellingen), als collectief (door de samenleving als geheel meer grip te geven op de toekomst).

Fryslân als bloeiende gemeenschap waar iedereen mee kan doen

De uitdagingen door grote veranderingen vragen om een veerkrachtige en weerbare gemeenschap waarin iedereen gelijke kansen heeft. Zo'n gemeenschap, ondersteund door een sterke sociale infrastructuur, moet kunnen omgaan met voortdurende veranderingen en zich aanpassen aan nieuwe omstandigheden. Waarbij mensen en gemeenschappen hun hulpbronnen gebruiken om goed te blijven functioneren tijdens veranderingen.¹²

Veerkracht en weerbaarheid spelen hierbij een sleutelrol: veerkracht richt zich op het stimuleren van talenten en kansen, terwijl weerbaarheid helpt omgaan met risico's en bedreigingen.¹³ Veerkracht is niet alleen iets wat van mensen wordt gevraagd, maar ook iets dat in de samenleving aanwezig is en wat je kunt opbouwen en versterken.¹⁴

Het gaat om het creëren van een omgeving waarin de overheid, organisaties en inwoners samenwerken. Mensen moeten zich verbonden voelen, actief deelnemen aan hun leefomgeving en samen verantwoordelijkheid nemen voor hun lokale gemeenschap. Zo'n sterke, veerkrachtige en weerbare gemeenschap is essentieel voor Fryslân, omdat het zorgt voor sociale samenhang, steun en een verbeterde levenskwaliteit, wat de basis vormt voor het Friese geluk.^{15/16}

→ Daarom verdient iedere gemeenschap een bibliotheek

De Bibliotheek biedt een belangrijke sociale infrastructuur die mensen en gemeenschappen sterker maakt, waar elke dag hard wordt gewerkt aan gelijke kansen voor alle Friezen. Als onderdeel van de lokale gemeenschap werkt de

bibliotheek nauw samen met diverse partners en netwerken, zowel lokaal, provinciaal als (inter)nationaal. De bibliotheek kan mensen ondersteunen bij het ontwikkelen van vaardigheden, kennis en sociale netwerken en versterkt daarmee de veerkracht van de inwoners van Fryslân en de gemeenschap als geheel.

2.

Ferse blik op de toekomst van de bibliotheek

Het Fries Bibliotheken Netwerk is een onmisbaar en belangrijk onderdeel van de sociale infrastructuur van Fryslân. Deze sociale infrastructuur redt levens, zo blijkt uit onderzoek van de Erasmus universiteit uit 2024¹⁷ Deze brede maatschappelijke rol van de bibliotheek zal alleen maar verder groeien de komende jaren. In 2021 introduceerde Fers in het meerjarenplan 2021-2024 de ‘gemeenschapsbibliotheek’ als visie op de toekomst van de bibliotheek in Fryslân.

Een bibliotheek die verweven is met haar lokale gemeenschap en haar activiteiten ontwikkelt samen, of in afstemming met, de gemeenschap. De invulling van de bibliotheek is daarbij volledig afgestemd op de (latente) behoeften van de lokale gemeenschap en draagt bij aan het versterken van de gemeenschap.

Inmiddels is deze visie uitgewerkt tot een ‘Friese aanpak’. De verdere uitwerking en realisatie van deze visie en aanpak zal de basis zijn voor onze activiteiten van de komende vier jaar. Er zijn in de wereld al veel voorbeelden van bibliotheken en andere organisaties die in verbinding met hun gemeenschap werken en actief sturen op het versterken van de gemeenschap. Hier leren wij van, zoeken wij samenwerking mee en het inspireert ons.

Wat we de komende beleidsperiode verwachten in Fryslân

> De bibliotheek gaat steeds gemeenschapsgerichter werken

De bibliotheken in Fryslân zullen (steeds) gemeenschapsgericht(er) gaan werken en actief bijdragen aan het versterken van de gemeenschap en de democratie.

Hierbij werken zij met, voor en door de gemeenschap aan (maatschappelijke) oplossingen voor (lokale) vraagstukken en stimuleren en ondersteunen zij initiatieven van de gemeenschap zelf en 'van onderop'. Hiervoor biedt zij ruimte in de bibliotheek, maar is ook actief daar waar de doelgroep is. Haar aanpak past de bibliotheek aan op wat voor de doelgroep werkt. Met de ambitie als Fryslân inspirerend voorbeeld te zijn hoe je als provinciaal bibliothekenetwerk gemeenschapsgericht werkt en daarmee gemeenschappen én de democratie sterker maakt.

> De bibliotheek zal zich inzetten op het vergroten van grip op het leven

We leven in een wereld van grote veranderingen die veerkracht en weerbaarheid van ons vraagt. Tegelijkertijd weten we dat dit voor grote groepen burgers moeilijker is, omdat zij geen grip op het leven ervaren. De bibliotheek zal zich als netwerk inzetten op het vergroten van grip.

Door mensen te ondersteunen bij het (verder) ontwikkelen van de (digitale) vaardigheden en hulpbronnen die ervoor zorgen dat iemand kan omgaan

met de onzekerheid van de wereld en zo vertrouwen op kan bouwen in de toekomst. We kijken daarbij goed naar grote veranderingen met veel impact op de Friese samenleving en hoe het Friese netwerk daarbij kan ondersteunen. Denk aan thema's als zorg en vitaliteit, klimaatverandering en bestaanszekerheid. Ook hebben we daarbij aandacht voor groepen die we nog niet voldoende bereiken en ontwikkelen hiervoor aanbod om eventuele drempels te slechten.

Zo bouwen we aan een Fryslân waar iedereen gelijke kansen heeft om te leren en verder te groeien en hoeft niemand in een snel veranderende wereld achter te blijven in de samenleving.

> De bibliotheek wordt steeds meer een ontmoetingsplaats voor dialoog

De bibliotheek heeft van oudsher een fundamentele rol binnen onze democratie door vrije toegang tot kennis en informatie te garanderen voor iedereen. Zonder commercieel of politiek belang, zodat de inwoners van Fryslân door toegang tot pluriforme bronnen weloverwogen beslissingen kunnen nemen en hun eigen mening vormen. Dit geldt ook voor de bibliotheek als ontmoetingsplaats.

Deze rol zal de komende jaren verder verdiepen naar een plek waar mensen elkaar niet alleen ontmoeten, maar waar we mensen actief samenbrengen en verbinden. Waar oog is voor verschillende perspectieven, bubbels bij elkaar gebracht en doorgeprikt worden en we door dialoog te faciliteren de gemeenschap verbinden.

De bibliotheek maakt gemeenschappen én de democratie sterker

> De bibliotheek in Fryslân ontwikkelt zich tot een meertalige bibliotheek

De bibliotheek is een plek waar je ongeacht wie je bent, welke taal je spreekt en waar je vandaan komt altijd terecht kunt en welkom bent. De bibliotheek spant zich in om voor iedereen toegankelijk te zijn en zo bij te dragen aan een inclusieve meertalige samenleving.

De afgelopen jaren hebben de Friese bibliotheken geïnvesteerd in provinciebrede deskundigheidsbevordering en visievorming rondom Fries & meertaligheid.

De komende jaren zullen deze basis en de principes van 'de meertalige bibliotheek' verder worden doorvertaald met als doel deze integraal onderdeel te maken van het Fries Bibliotheken Netwerk. Bijvoorbeeld als het gaat om rijke Friese en meertalige collecties (waar mogelijk samengesteld met de gemeenschap) en Fries & meertaligheid integraal onderdeel maken van programma's als de Bibliotheek op school en Boekstart.

> Structurele, duurzame samenwerkingen rondom maatschappelijke opgaven

In ons vorige meerjarenplan spraken we de ambitie uit de bibliotheek steeds meer een belangrijke partner te laten zijn in het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Inmiddels is het werken in (lokale) netwerken aan maatschappelijke opgaven niet meer weg te denken. Deze netwerken en coalities zullen verdiepen en verbreden. Het Fries Leessoffensief waar Friese partners verenigd zijn om het tij van taalachterstanden en lage leesmotivatie te keren zal verder versterken, uitbreiden en zich verbreden naar een brede leesbeweging in Fryslân waar organisaties én inwoners van Fryslân actief bijdragen aan een taalrijk Fryslân.

De komende beleidsperiode zullen ook op andere opgaven dergelijke coalities gevormd worden. Te beginnen met een provincie overstijgende coalitie digitaal burgerschap met provincie Groningen en Drenthe. We streven hierbij naar structurele, duurzame en langjarige samenwerking in plaats van tijdelijke verbindingen, omdat we door krachten te bundelen samen een bredere en diepere impact kunnen maken binnen de gemeenschap.

> De bibliotheek steeds gaat collectioneren op basis van (gewenste) impact

De collectie en uitleenfunctie blijft een belangrijke basis van de Bibliotheek. Wel vindt er een verschuiving plaats naar meer maatschappelijk collectioneren. De focus van primair uitleen-frequentie zal verschuiven naar impact: het leveren van een bijdrage aan persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke kansen van de inwoners van Fryslân.

De collectie van de bibliotheek zal diverser worden, zowel in type bron (boek, programmering of online bron), in taal (Fries en meertalig) en perspectief. Collectioneren blijft een belangrijke expertise van de Bibliotheek, maar de collectie zal steeds meer voor, door en met de gemeenschap worden samengesteld.

> Lezen, lezen, lezen

Het Fries Bibliotheken Netwerk (FBN) zal zich ook de komende beleidsperiode stevig in blijven zetten op leesbevordering.

Dit doen wij met het Fries Leessoffensief, waarin het FBN als onderdeel van de Friese Leescoalitie samen met partners als Firda, NHL Stenden, Gemeente Leeuwarden, Provincie Fryslân, Fryslân werkt, CSG Bogerman, PCBO, Leeuwarder Courant, Afûk, Tresoar, Cedin en City of literature bouwen aan een taalrijk en kansrijk Fryslân. Hierbij zal de focus van de Friese bibliotheken liggen op de opschaling en doorontwikkeling van de Bibliotheek op School en Boekstart naar een 100% dekking in Fryslân.

De bibliotheek is een plek waar je ongeacht wie je bent, welke taal je spreekt en waar je vandaan komt altijd terecht kunt en welkom bent.

3.

Waar we de komende jaren in Fryslân aan werken

→ Focus 2025-2028: vijf maatschappelijke opgaven

Voor de beleidsperiode 2025-2028 hanteren wij vijf maatschappelijke opgaven als ons kompas om samen met de Friese bibliotheken en partners te bouwen aan de duurzame toekomst van het Fries Bibliotheken Netwerk en bovenal een provincie waar iedereen kan meedoen en verder kan groeien. De opgaven zijn samen met de Friese bibliotheken en Provincie Fryslân tot stand gekomen met input van diverse partners uit het veld.

1 Versterken van gemeenschappen en bijdragen aan leefbaarheid

In Fryslân vormen bibliotheken zowel in de steden als op het platteland een laagdrempelige ontmoetings- en ontwikkelplek voor een leven lang ontwikkelen en dialoog. In bibliotheken komen nieuwe gemeenschapsrelaties tot stand en wordt de verbinding en betrokkenheid met de eigen leefomgeving versterkt. Bibliotheken dragen hiermee actief bij aan het versterken van de gemeenschap en de democratie. Kern van deze opgave: versterken van leefbaarheid, sociale cohesie, burgerschap en participatie.

2 Vergroten taalvaardigheid voor een kansrijke toekomst

Het stimuleren van lees- en taalplezier bij kinderen, jongeren en volwassenen zodat de taalvaardigheden worden ontwikkeld die nodig zijn om te participeren in de maatschappij. Kern van deze opgave: het vergroten van taalvaardigheid, taalachterstanden voorkomen en laaggeletterdheid bestrijden.

3 Vergroten digitaal burgerschap en digitale inclusie

Digitale geletterdheid is voor jong en oud noodzakelijk. Deze vaardigheden zijn van grote waarde voor de arbeidspositie van de Friese inwoners en digitaal burgerschap. Kern van deze opgave: mee kunnen doen en bijdragen aan de (digitale) samenleving, zowel sociaal als economisch.

4 Een leven lang ontwikkelen

Laagdrempelig aanbod van activiteiten gericht op interesses en kennis ontdekken en het opdoen van andere perspectieven en nieuwe inzichten. Kern van deze opgave: een leven lang leren en ontwikkelen voor jong en oud stimuleren en eenvoudig bereikbaar maken.

5 Inclusieve meertalige samenleving

Bibliotheken dragen bij aan een inclusieve meertalige samenleving via programma's en activiteiten op het terrein van Fries en meertaligheid. Kern van deze opgave: het ondersteunen van een vanzelfsprekend gebruik van het Fries en de andere talen die - naast het Nederlands - worden gesproken in onze provincie.

4.

De focus van Fers in 2025-2028

Over Fers

Wij zijn Fers en daar zijn we trots op. Vanuit onze kernwaarden: 'we zijn betrokken', 'we maken het verschil' en 'we blijven in beweging' werken de medewerkers van Fers mee aan de mooiste versie van Fryslân: waar iedereen mee kan doen én verder kan groeien. We zetten ons samen met de Friese bibliotheken als Fries Bibliotheken Netwerk en onze Friese partners en netwerken in op belangrijke maatschappelijke opgaven. Dat doen we vanuit de overtuiging dat we samen meer impact hebben op de Friese samenleving dan alleen.

Wat we doen

We dragen zorg voor een toekomstgericht en toekomstbestendig (bibliotheken) netwerk rondom de vijf maatschappelijke opgaven. Dat doen we door samen te werken aan de opgaven vanuit onze wettelijke¹⁸ rol en opdracht als vernieuwer, netwerker en ondersteuner. Als vernieuwer brengen wij vernieuwingskracht en expertise in, als netwerker bouwen, verbinden en onderhouden we duurzame netwerken waarbij we samenwerken aan meer impact. Als ondersteuner faciliteren wij bedrijfsvoeringsprocessen rondom financiën, ICT, HR en logistiek.

Voor wie

Fers is onderdeel van het Fries Bibliotheken Netwerk als Provinciale ondersteuningsinstelling met de wettelijke taak en opdracht van vernieuwer, netwerker en ondersteuner. Provincie Fryslân is hiervoor onze opdrachtgever. Met onze Friese partners uit het onderwijs, welzijn, cultuur, taal en arbeidsmarkt werken wij in netwerken samen aan maatschappelijke opgaven. Wij bouwen duurzame allianties om complexe vraagstukken van antwoorden te voorzien met meer impact. Omdat wij het maatschappelijk en culturele veld in Fryslân goed kennen en ruime expertise op bedrijfsvoering processen beschikbaar hebben, richten wij ons ook op ondersteuning van organisaties actief in het brede maatschappelijke middenveld. Zodat zij al hun energie kunnen richten op waar zij goed in zijn: impact maken op de samenleving.

→ **Belangrijke ontwikkeling in de komende beleidsperiode**

Wijziging in de:
**Wet Stelsel
Openbare
Bibliotheken**

Vanaf 1 januari 2026 treedt er een belangrijke wijziging op in de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken. Dit heeft gevolgen voor bibliotheken, gemeenten, provincies en Provinciale Ondersteuningsinstellingen (POI's).

Wat betekent dit voor bibliotheken en gemeenten?

Elke gemeente wordt verplicht om ten minste één bibliotheekvestiging in stand te houden. Het doel is om alle inwoners van Nederland betere toegang te bieden tot een openbare bibliotheek met volwaardige dienstverlening. De openbare bibliotheek wordt hiermee erkend als een essentiële maatschappelijke voorziening die bijdraagt aan ontmoeting, het versterken van basisvaardigheden en brede persoonlijke ontwikkeling.

De huidige bevorderingsplicht wordt vervangen door een zorgplicht, die steviger gewaarborgd wordt door een minimumnormenkader. Dit betekent dat gemeenten ervoor moeten zorgen dat bibliotheken voldoen aan bepaalde eisen en kwalitatieve standaarden.

Wat betekent dit voor de provincie?

Provincies krijgen de verantwoordelijkheid om lokale bibliotheken te ondersteunen via de POI's en houden interbestuurlijk toezicht op de naleving van de zorgplicht door gemeenten. Deze nieuwe rol zal in 2025 concreet vorm krijgen.

Het is de bedoeling dat provincies vooral beleidsmatig toetsen of maatschappelijke activiteiten voldoende geborgd zijn in de meerjarenplannen en jaarafspraken tussen gemeenten en bibliotheken. In Fryslân werken Fers en de provincie nauw samen om een aanpak te ontwikkelen die past bij de nieuwe wet en aansluit op onze provincie.

De focus van Fers de komende vier jaar

We hebben onze plannen voor de komende vier jaar getoetst met medewerkers, Raad van toezicht, Provincie Fryslân, de Friese bibliotheken en onze stakeholders. Deze reflectie leert ons dat we met Fers op de goede weg zijn en deze voort willen zetten. We hebben waardevolle suggesties gekregen om mee te nemen in de koers die we willen volgen voor de komende jaren.

Dit resulteert in de volgende focus in onze rollen:

1 Netwerker

Als netwerker zijn we trots op de samenwerkingen waarbij we al actief samenwerken aan belangrijke maatschappelijke opgaven. Denk hierbij aan het Fries Leesoffensief waarbij we op initiatief van Fers en de Friese bibliotheken in een brede Friese coalitie samenwerken aan een Taalrijk Fryslân, Platform Leesbevordering Fryslân waarbij we samenwerken aan Friese leesbevordering, Taalplan Frysk waarbij we samenwerken om ervoor te zorgen dat alle kinderen in Fryslân de kans hebben om de Friese taal te leren en de Friese Preventie Aanpak waarbij Fers samen met NHL Stenden aanjager is van de coalitie basisvaardigheden.

De komende vier jaar zien we onze rol als netwerker en verbinder van coalities verder groeien waarbij we in coalities werken aan de opgaven van nu en de toekomst. Daarvoor bouwen we per opgave aan een duurzame netwerkinfrastructuur in Fryslân die met elkaar ontwikkelt en een antwoord biedt op uitdagingen die we alleen niet kunnen oplossen en bijdragen aan het

realiseren van onze maatschappelijke opgaven. Fers neemt in de keten-samenwerking de rol van initiatiefnemer, organisator en regisseur en zo nodig voor de continuïteit van de samenwerking ook de rol van coördinator en ondersteuner. Om beter te kunnen bepalen welke rol we in welke samenwerking willen en kunnen vervullen ontwikkelen we een afwegingskader op basis van impact. Dit kader gebruiken wij om focus aan te brengen in waar wij onze tijd, mensen en middelen het beste kunnen inzetten. Waar kunnen en willen we het verschil maken en hoort het initiatief bij en waar laten we het initiatief aan anderen. Maatschappelijke vraagstukken gaan over grenzen heen; samenwerkingspartijen werken over grenzen heen. We onderzoeken in het Friese Bibliotheken Netwerk hoe we ons netwerk verder kunnen verstevigen met

meer synergie en een sterke profilering. Door krachten te bundelen en mogelijk ondersteuningstaken te organiseren op provinciaal niveau. Met de POI's in Noord-Nederland bekijken we op welke terreinen vormen van samenwerking effectief zijn.

Ambities rol Netwerker

- huidige netwerken en samenwerkingen bestendigen, verdiepen en verder uitbouwen
- bouwen duurzame infrastructuur op alle maatschappelijke opgaven
- ontwikkelen afwegingskader op basis van impact om focus inzet Fers te bepalen
- verder verstevigen en ontwikkelen Fries Bibliotheken Netwerk

Maatschappelijke vraagstukken aanpakken doen we samen.

2 Vernieuwer

Als vernieuwer zijn we trots op de stevige plek van de door Fers ontwikkelde Friese netwerkagenda binnen het Fries Bibliotheken Netwerk waarbij we samen bouwen aan de mooiste versie van Fryslân. De Friese netwerkagenda met vernieuwende projecten blijven we jaarlijks gezamenlijk met de Friese bibliotheken ontwikkelen en we ondersteunen de bibliotheken bij de realisatie hiervan als aanjager, projectleider, expert en met innovatie- en realisatiekracht.

De komende vier jaar zien we de Friese netwerkagenda doorontwikkelen van een jaarlijkse agenda naar een meerjarig(e) programma (agenda), waarbij we impactgericht werken en op basis daarvan sturen en bijsturen. We groeien als lerend netwerk met Fers in de rol van aanjager en regisseur (waarbij ons onder andere laten inspireren door de aanpak van de Third Space). We vinden het belangrijk om de impact van de initiatieven van de netwerkagenda en effecten te meten, zichtbaar te maken en te delen. Door de groeiende maatschappelijke rol van de bibliotheek en (meerjarige) grote landelijke projecten en lokale projecten staat de uitvoeringscapaciteit van bibliotheken onder druk.

De Friese bibliotheken hebben de behoefte uitgesproken dat Fers ook bij de implementatie en duurzame borging van vernieuwing bij bibliotheken zelf gaat ondersteunen. Dit vraagt om nieuwe afspraken en werkvormen in de relatie tussen bibliotheken en Fers. Samen met bibliotheken werken we uit hoe we hieraan invulling kunnen geven. Naast de ontwikkeling en implementatie van initiatieven is deskundigheidsbevordering cruciaal om projecten en programma's duurzaam te borgen. Ook dit blijft onze aandacht houden de komende beleidsperiode.

Ambities rol vernieuwer:

- stevige plek gezamenlijke netwerkagenda Fries Bibliotheken Netwerk koesteren en borgen
- Friese netwerkagenda doorontwikkelen naar meerjarige programma aanpak met stevige sturing op impact
- groeien als lerend netwerk met Fers in de rol van aanjager en regisseur
- samen met bibliotheken uitwerken rol Fers bij implementatie en duurzame borging vernieuwing
- impactmanagement en deskundigheidsbevordering integraal onderdeel maken van de Friese netwerkagenda.

Met de Friese netwerkagenda bouwen we als Fries Bibliotheken Netwerk samen aan de mooiste versie van Fryslân.

3 Ondersteuner

Als ondersteuner zijn we trots op de belangrijke rol die we voor bibliotheken, partners en Fers spelen als serviceorganisatie. Fers maakt ruimte, zodat zij zich kunnen focussen op wat er echt toe doet: het verschil maken in de Friese samenleving. Voor bibliotheken doen wij dit deels in opdracht van Provincie Fryslân aansluitend bij de WSOB (wet Stelsel Openbare Bibliotheken) en deels als aanvullende dienstverlening. We doen dit niet met een financieel winstoogmerk, maar sturen op maatschappelijke winst. De winst maken partners door impact te maken op de samenleving.

De komende vier jaar willen we door- en groeien naar een volwaardig Shared Serviceorganisatie Fryslân. Er is een behoefte bij het maatschappelijk middenveld aan het type ondersteuning dat Fers biedt. We constateren een toenemende behoefte bij onze partners om op de bedrijfsvoeringsvraagstukken van partners in te spelen en hier met specialistische kennis in de ontwikkeling of in het beheer bij te dragen. Onderdeel hiervan is om geavanceerde realtime management en sturingsinformatie te ontwikkelen. We onderzoeken hoe we hierop in kunnen spelen en wat dat vraagt van onze propositie en organisatievorm. We zien een steeds complexere omgeving voor culturele en maatschappelijke instellingen. Dit wordt veroorzaakt door veranderende behoeften in verantwoording aan gemeenten, complexere financieringsstromen, arbeidsmarktproblematiek en HR-

vraagstukken en steeds grotere opgaven waaraan onze partners werken. Samen met onze partners zijn we doorlopend in contact en maken we afspraken over hoe we samen navigeren in dit complexe veld en hoe Fers daarbij het beste kan ondersteunen. De financiële positie van *culturele instellingen* staat onder druk. Dit levert zorgen op over de continuïteit van de organisatie op langere termijn en de haalbaarheid van een ondersteuningsfunctie in eigen beheer. We spannen ons in om hiervoor slimme oplossingen te verzinnen. We zien onze experts daarbij steeds verder ontwikkelen tot adviseur die proactief handelt en inspeelt op behoeften.

Ambitie rol ondersteuner

- We groeien door naar een volwaardige serviceorganisatie Fryslân voor het culturele en maatschappelijke instellingen en we onderzoeken wat dit vraagt van onze propositie en organisatievorm.
- We blijven een betrouwbare dienstverlener waarbij we samen met onze partners navigeren in het complexe veld en concrete afspraken maken hoe Fers daarbij het beste kan ondersteunen.
- We zetten ICT ontwikkelingen in ter verbetering van de informatievoorziening.
- We spannen ons in om slimme HR oplossingen te verzinnen om de uitvoeringscapaciteit van het Fries Bibliotheken Netwerk te vergroten.
- We ontwikkelen onze experts verder door naar adviseurs die proactief handelen en inspelen op behoeften.

De winst maken onze partners door impact te maken op de samenleving.

We willen een waardevolle partner zijn en blijven voor bibliotheken en culturele en maatschappelijke instellingen in Fryslân.

4 Ontwikkeling organisatie Fers

Fers wil een waardevolle partner zijn en blijven voor bibliotheken en culturele en maatschappelijke instellingen in Fryslân. Daar hebben we veel kwaliteit voor in huis. Deskundige medewerkers met expertise op verschillende gebieden, betrokkenheid, creativiteit, een goede naam bij onze huidige partners, betrouwbare dienstverlening en onze non-profit doelstelling.

De komende vier jaar willen we de eigenzinnige Fers cultuur koesteren en verder laten groeien. We vinden onze kernwaarden belangrijk en dragen deze actief uit. We investeren in de ontwikkeling van onze medewerkers en het zijn van een aantrekkelijke werkgever. Bedrijfsmatig zijn we in control en brengen we verbeteringen aan met behulp van de PDCA-cyclus. Dit meerjarenplan is het vertrekpunt voor een jaarlijks bedrijfs- en activiteitenplan waar we uitwerking geven aan de geformuleerde ambities.

We sturen bij op basis van resultaten en veranderende omgevingsfactoren. We laten ons iedere vier jaar certificeren en zien kwaliteitsverbetering als een continue proces. Als maatschappelijke organisatie nemen we onze eigen maatschappelijke rol serieus. Zo hebben we de komende beleidsperiode in het kader van ‘practice what you preach’ speciale aandacht voor beleid en actie op het gebied van duurzaamheid, diversiteit en publieke waarden en hoe wij die in de eigen praktijk brengen.

Ambities organisatie Fers

- We zijn en blijven een waardevolle partner voor bibliotheken en culturele en maatschappelijke instellingen in Fryslân.
- We koesteren de Fers cultuur, we dragen actief onze kernwaarden uit en we laten deze verder groeien.
- We investeren in de ontwikkeling van onze medewerkers en het zijn van een aantrekkelijke werkgever.
- We verbeteren de control door het implementeren van de PDCA-cyclus en zoeken hierin de verbinding met impactmanagement
- We maken beleid op het gebied van duurzaamheid, diversiteit en publieke waarden.

**Samen maken we het
verschil, ook de komende
beleidsperiode. We kijken
ernaar uit om samen met
onze partners de schouders
te zetten onder de mooiste
versie van Fryslân.**

Partners Fers

Afûk | Bibliotheken Mar en Fean | Bibliotheken Noord Fryslân |
Bibliotheek Drachten | Smallerland | Bibliotheken Zuidoost Fryslân
| Bildts Dokumintasysintrum | Campus Fryslân | Cedin | csg Bogerman
| dbieb | De Friese Preventieaanpak | Firda | Fries Museum | Fryske
Akademy | Fryslân Werkt | Gemeente Leeuwarden | GGD Fryslân |
Historisch Centrum Leeuwarden | Keunstwurk | Koninklijke Bibliotheek
| Kunstcade | Leeuwarden City of Literature | Leeuwarder Courant |
Museum Dr8888 | Museumfederatie Fryslân | Natuurmuseum Fryslân |
NHL Stenden | Omrop Fryslân | PCBO Leeuwarden | Pier21 | Planbureau
Fryslân | Provincie Fryslân | PublicSpaces | Sintrum Frysktallige Berne-
opfang (SFBO) | SPN | Sterk Techniek Onderwijs | Stichting Lezen
| Stichting Lezen & Schrijven | Tresoar | Vereniging van Openbare
Bibliotheken (VOB) | Writer's Block | En alle andere partners die zich
inzetten voor de beste versie van Fryslân

Bronnen

1. Frankowski, A. (2021). Transitie brengen per definitie ook verlies. S&D, Jaargang 78, Nummer 5. S&D Wiardi Beckmansstichting, Den Haag.
2. Sociaal en Cultureel Planbureau. (2023). Sociale en Culturele Ontwikkelingen. Stand van Nederland 2023. Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag.
3. Frankowski, A. (2021). Transitie brengen per definitie ook verlies. S&D, Jaargang 78, Nummer 5. S&D Wiardi Beckmansstichting, Den Haag.
4. Harteveld, E. (2002, februari 22). Polarisatie in Nederland: hoe verdeeld zijn we? www.uva.nl/shared-content/faculteiten/nl/faculteit-der-maatschappij-en-gedragswetenschappen/nieuws/2022/02/polarisatie-in-nederland-hoe-verdeeld-zijn-we.html
5. Sociaal en Cultureel Planbureau. (2023). Eigentijdse ongelijkheid. De postindustriële klassenstructuur op basis van vier typen kapitaal. Verschil in Nederland 2023. Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag.
6. Planbureau Fryslân. (2024). Verschil in Fryslân. Groepen inwoners in het Fryslân van 2023. Planbureau Fryslân.
7. Planbureau Fryslân. (2023, mei 25). Regionale monitor Brede Welvaart: uitdagingen voor Friese regio's. www.planbureau Fryslan.nl/publicaties/regionale-monitor-brede-welvaart-uitdagingen-voor-friese-regios.
8. Zonderop, Y. (2022, mei 18). Groeiende twijfel: De Friese paradox. 'Je hoeft hier niet vanaf je zestiende rendabel te zijn'. Groene Amsterdammer, nr. 20.
9. Hoekstra, S. (2023, december 14). Sociale aspecten van brede welvaart in Fryslân staan onder druk. Planbureau Fryslân. www.planbureau Fryslan.nl/nieuws/sociale-aspecten-van-brede-welvaart-in-fryslan-staan-onder-druk
10. Sociaal en Cultureel Planbureau. (2021, juni 24). Presentaties webinar Sturen op geluk. www.scp.nl/publicaties/rapporten/2021/06/24/presentaties-webinar-sturen-op-geluk Presentaties webinar Sturen op geluk | Rapport | Sociaal en Cultureel Planbureau.
11. Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. (2023). Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle. WRR-Rapport 108.
12. Fekkes, M., Wolff, M. & Rutgers, L. (2023). Metaonderzoek veerkracht. Een metaonderzoek naar individuele en collectieve veerkracht van de samenleving. TNO 2023 R10055.
13. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. (2023). Agenda veerkrachtige en weerbare samenleving.
14. Bakker, J. (2022, september 23). Veerkracht bouw je niet op met lapmiddelen. <https://www.movisie.nl/artikel/veerkracht-bouw-je-niet-lapmiddelen>.
15. Planbureau Fryslân. (2020, januari 8). De Friese Paradox - eerste verklaringen. www.planbureau Fryslan.nl/publicaties/de-friese-paradox-eerste-verklaringen.
16. Omrop Fryslân. (2020, december 1). Friezen zijn de gelukkigste mensen van het land. www.omrop Fryslan.nl/nl/nieuws/1014084/friezen-zijn-de-gelukkigste-mensen-van-het-land.
17. Kolner, C., Pijpers, K., Enneking, G., Murugesu, L., Engbersen, G. (2024). De vijf functies van de sociale infrastructuur tijdens een pandemie. Erasmus School of Social and Behavioural Sciences / PDPC Erasmus Universiteit Rotterdam.
18. Vereniging Openbare Bibliotheken. (2025, januari 21). Bibliotheekwet. WSOB. www.debibliotheken.nl/informatie/bibliotheekwet

Bijlagen

1

Financieel Meerjarenplan Fers

2025 - 2028

Fers kijkt vol ambitie naar de toekomst. We willen de komende jaren groeien door meer partners aan ons te verbinden, ons aanbod voor hen te verbreden en onze diensten nog beter af te stemmen op hun wensen. Als non-profit organisatie blijven we daarbij trouw aan ons uitgangspunt: groei in activiteiten zal leiden tot meer inkomsten en tot een evenredig benodigde stijging van de kosten. Personeel vormt de kern van onze organisatie en dat zal ook in de toekomst zo blijven. De groei die we beogen, vertaalt zich dan ook vooral in uitbreiding van medewerkers. Om dit mogelijk te maken zullen we niet alleen kijken naar onze huidige inkomstenbronnen maar ook onderzoeken of andere wijze van financiering haalbaar is.

Er liggen kansen om ons dienstenpakket verder uit te breiden, zowel in de breedte als in de diepte. Daarnaast willen we ons partnernetwerk versterken door nieuwe samenwerkingen aan te gaan met relevante partijen binnen het maatschappelijk non-profit veld. Dit zien we als belangrijke groeimogelijkheden voor de komende jaren. Tegelijkertijd zijn er uitdagingen waar we mee te maken kunnen krijgen:

- > De nieuwe subsidieverordening van 2024, die het vormen van reserves lastig maakt.
- > Het behouden van partnertevredenheid tijdens onze groei.
- > Het realiseren van meer dienstverlening in de Friese markt.
- > Het tijdig vinden en aanstellen van voldoende gekwalificeerd personeel.
- > Mogelijke toekomstige veranderende wet- en regelgeving.

Met een stabiele aanpak, mede gebaseerd op de bestendinging van de boekjaarsubsidie, waar de verhouding tussen de rollen vernieuwer, netwerker en ondersteuner zich aanpast aan de ontwikkelingen van de WSOB, en een geleidelijke groei van onze activiteiten, verwachten we een evenwichtige financiële ontwikkeling. Voor de algemene groei houden we rekening met een stijging van 2,5%, zoals voorspeld door het Centraal Planbureau. De groei in de dienstverlening hebben wij voor 2026 op 5%, voor 2027 op 10% en voor 2028 op 5% ingeschat. Mogelijk financiële consequenties van het ravijnjaar 2026 zijn niet in deze opstelling meegenomen.

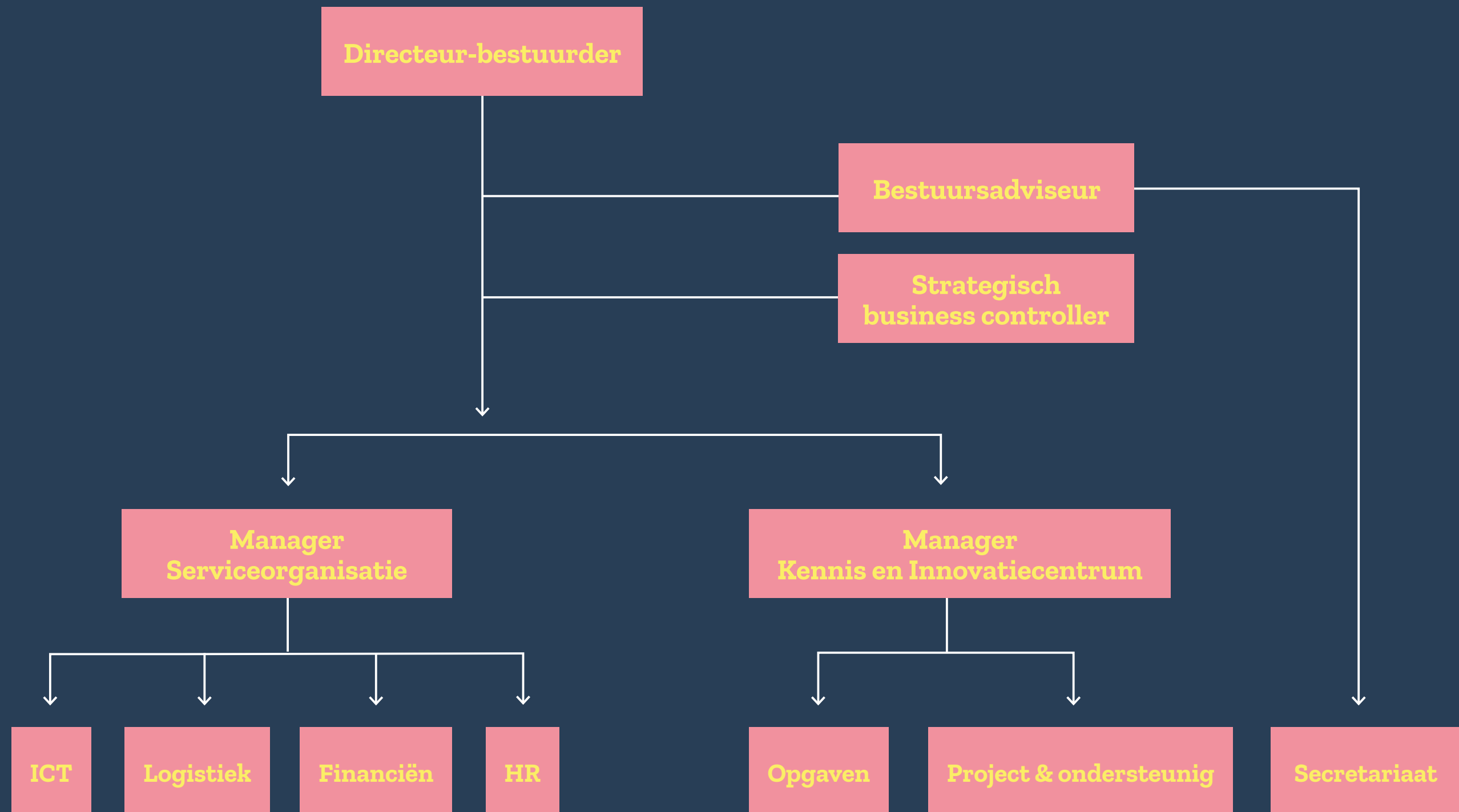
Dit meerjarenplan biedt een richtinggevend kader voor de toekomst, maar het is belangrijk te beseffen dat het gebaseerd is op huidige inzichten en verwachtingen, waardoor afwijkingen door veranderingen in de werkelijkheid zeer waarschijnlijk zullen zijn.

De komende jaren beloven spannend te worden, vol nieuwe kansen en uitdagingen. Samen met onze partners kijken we ernaar uit om deze ambitie werkelijkheid te maken.

	2025	2026	2027	2028
Boekjaarsubsidie	€ 3.737.000	€ 3.831.000	€ 3.927.000	€ 4.025.000
Dienstverlening	€ 1.458.000	€ 1.530.000	€ 1.683.000	€ 1.768.000
Overige projecten	€ 475.000	€ 487.000	€ 499.000	€ 512.000
Totaal opbrengsten	€ 5.670.000	€ 5.848.000	€ 6.109.000	€ 6.304.000

Personeel	€ 3.722.000	€ 3.852.000	€ 4.064.000	€ 4.206.000
Automatisering	€ 443.000	€ 454.000	€ 465.000	€ 477.000
KIC + projecten	€ 746.000	€ 764.000	€ 783.000	€ 803.000
Overige kosten	€ 759.000	€ 778.000	€ 797.000	€ 818.000
Totaal kosten	€ 5.670.000	€ 5.848.000	€ 6.109.000	€ 6.304.000

2 Organogram - Organisatie Fers

3 Het netwerk van Friese bibliotheken

284 bibliotheken op school op PO

+ in 2024 **62 extra locaties**
door impulsregeling

41 vestigingen

Met **127.285** leden
en jaarlijks **2.069.044** bezoekers.

(bron: uit infografic gegevenslevering wsob 2022)

213 boekstart in de
kinderopvang (BIK)

+ in 2024 **36 extra locaties**
door impulsregeling

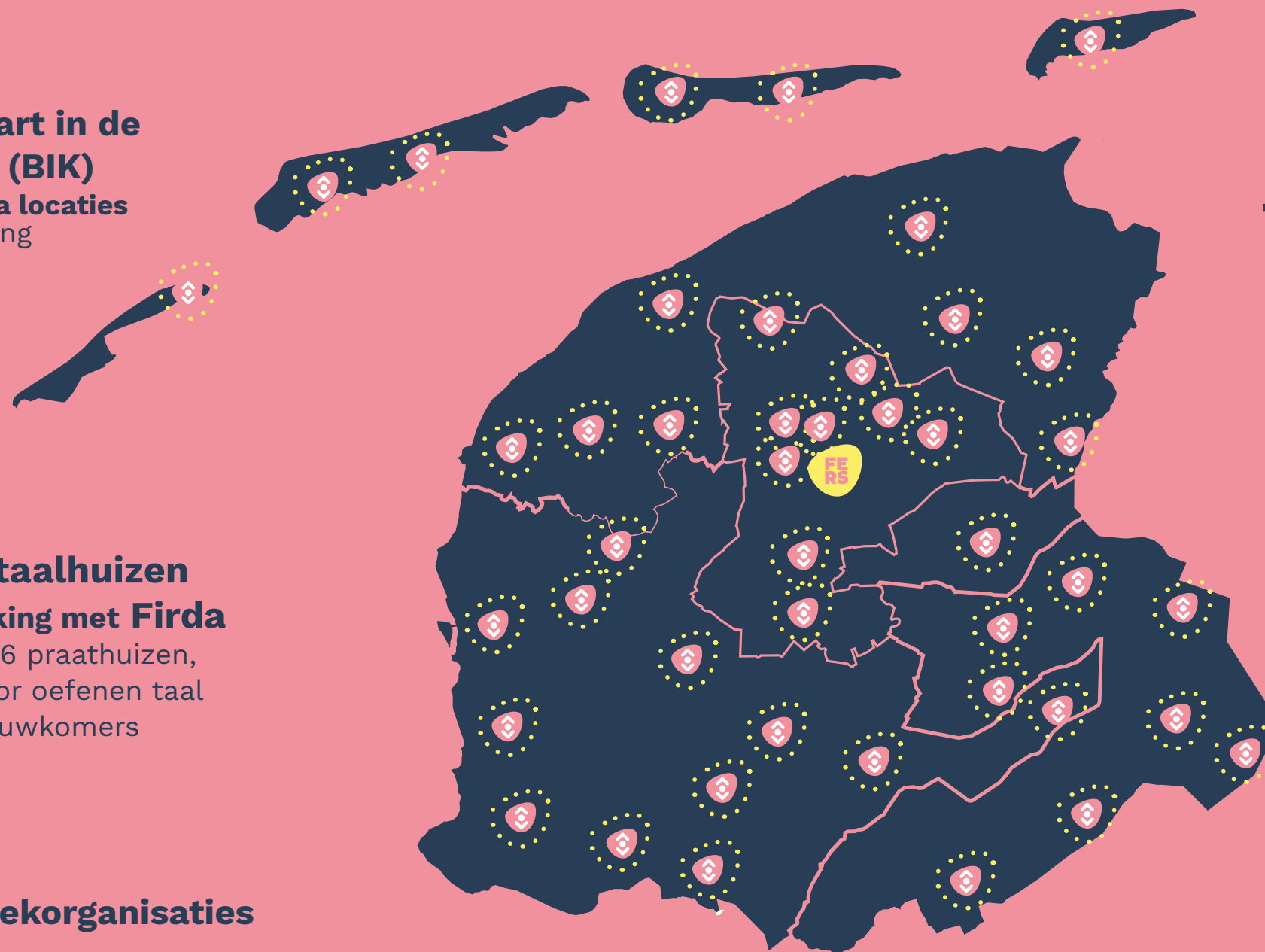
7 makersplaatsen

37 Informatiepunten
digitale overheid (IDO)

22 digitaalhuizen
in samenwerking met Firda

+ 1 taalcafe, 6 praathuizen,
2 locaties voor oefenen taal
door nieuwkomers

5 bibliotheekorganisaties

FERS

*Samen naar de
allerbeste versie
van Fryslân*

**Meerjarenplan
2025-2028**

FERS

